

TAMME LEHT

Tartu Tamme Gümnaasium

märts 2019

• TOIMETUS •

TOIMETUS

Joonas Taniloo
Kristjan Taska
Eliisa Raal
Liisa Plovits
Mihkel Martin Kasterpalu
Nora Tuisk
Liis Küpar
Kadi Nõmmik
Angela Puur
Liis Vaher
Kädi-Liis Räst
Pihla Leena Põldma
Egeli Raudmäe

JUHENDAJA

Karl Pütsepp

PEATOIMETAJA

Gerda Kolossov

KEELETOIMETAJA

Joonas Taniloo

KÜLJENDAJAD

Mihkel Martin Kasterpalu

Kristjan Taska

Gerda Kolossov

2018-2019

Kaane foto: Gerda Kolossov

Meie lärm

GERDA KOLOSSOV,
PEATOIMETAJA

See siin on vastus probleemidele, abi muredele, protest vaikusele ja samas murehüüe, et leida veel leidmata vastuseid. See leht siin ei ole ainult esteetilistel eesmärkidel Sinuni toodud, see on kajastus meilt Sulle, see on sõnum meilt õpilastele ja õpilastelt õpetajatele.

Koolis kuuleme tihti, et peame õppima vastu võtma konstruktiivset kriitikat ja seljuhul võibki seda lehte siin võtta just sellena. Meie taotlus ei ole olla kuri või pahane, meie taotlus on aidata iseendeid, teisi meie ümber ja seal hulgas ka õpetajaid. Siit leiab abi, kui oskad seda leida ja kasutada, siit leiab kriitikat, milles kaasa rääkida, siit leiab nii mõndagi, mis äratab sügavaid tundeid, mida tahaksime jagada. Siinkohal ongi meie sõnum Teile kõigile olla vokaalne. Rääkige, arutage, mõistke ja pange pahaks, karjuge ja nutke kui vaja. Tehke häält! Muutke, mida tahate muuta. Meie oleme rääkinud, meie oleme arutanud, mõistnud ja pahaks pannud ja meie oleme karjunud ja nutnud. Nüüd on Teie kord.

Selles numbris:

- lk 4** Väikesed asjad, mis meid häirivad
- lk 5** Kuidas olla sõber, kes saab alati kõigega hakkama?
- lk 9** Kuidas küpsetada korralikku soundcloudi räppi?
- lk 10** Nutisõltuvusest
- lk 11** Sunniviisiline ennetustöö koolis?
- lk 14** Igavesti meie Merle

Auhinnamängu võitja

Meil on suur rõõm teatada, et on selgunud auhinnamängu võitja. Laekunud vastuste hulgast on loosiõnn naeratanud Annabell Sarapuule!

Väiksed olulised asjad

TOIMETUS

Koolilehe üheks eesmärgiks on ühendada kooliperet. Valgustada inimesi koolis toimuvast ja tekitada tunne, et ollaksegi osa ühest suurest perest. Samuti võib tõmmata siin ka paralleeli abielu juurde kuuluva klausliga „nii heas kui halvas“. Sestap leiame, et meie poolt meepotist märgatud tõrvatilkadele oleks mõistlik osutada ja süda puhtaks rääkida. Esimene samm murede lahendamiseks on nendest rääkimine.

„Kooliraadio peseb meie ajusid“

See on tsiitaat ühe mureliku õpilase suust, kes väljendas enda siirast emotsiooni, kui soovist korrata eelseisvaks tööks ei tulnud mitte midagi välja, sest kõlaritest kostev diskorütm peksis minema kõik võimalused kesken-
dumiseks. Mõtted peas ühildusid automaatselt laulusõnade ja rütmiga ning tõepoolest tekkis tol hetkel tunne, et me ei suuda ise kontrollida enda aju. Tegemist ei olnud taustal kostuva meloodiaga, tundus, et tegu on koridorikõlarite kõige tugevama valjusastmega. Tasub mainida ka seda, et mõnel päeval kuuleb mõnda laulu rohkem kui üks kord, vahel isegi järjest, ning see ei tundu meile eriti mõistliku valikuna.

Sel aastal (võrreldes eelmisega) on tõepoolest tunnetatavalt varieeruvam muusikavalik ning kooliraadiol on lausa enda kodulehekülge, kuhu saab esindada soovilugusid ja õnnitlusi, mis on väga tore, aga isiklikule kogemusele tuginedes on antud lehekülge natukene liiga keeruline leida. Samuti meeldivad meile kõlaritest kostvad infominutid, mis on väga hea viis kiireks ja mugavaks infoedastuseks. Siinkohal teeme me ettepaneku kompromissile. Kuigi õpilaste seas leidub neid, kes sooviksid võib-olla täielikku vaikust, siis samuti leidub ka neid, kellele mõjub kõlaritest kostev rütm hoopis kosutavalt. Ettepaneku sisu seisneb põhiliselt adekvaatsemas volüümikontrollis ning ideaal oleks tagada raadiovabad alad koridorides, aga saame aru, et see vist ei ole teostuslikult võimalik.

Söökla kujundus

Söökla vaheseina peal on tähed. Iseenesest on see tore kujunduslik detail, kuid meie meelest oleks eriti vahva, kui nendest tähtedest moodustuks ka mingi sõna.

Koridor on kõndimiseks, mitte lamamiseks!

Pöörates tähelepanu koridorides toimuvale, on mõnede õpilaste arusaam ruumitunnetusest natukene nihkes üldsuse omaga. Kedagi ei häiri, kui soovid istuda seina ääres põrandal, kuid kui sinu jalad blokeerivad mööda kõndivaid inimesi ja näed, et keegi näeb välja sinust möödudes, nagu läbiks takistus-
rada, siis see võiks olla see märguanne, et palun ole teiste inimeste suhtes viisakam ja tee nii, et kõigil oleks mõistlikult ruumi.

Lauajalgpalli laud

ei ole parimas korras. Vardad on ära painutatud ja ei liigu enam väga sujuvalt. Samuti on väga kulunud käepidemed, eriti sinise poole peal.

15. veebruaril toimunud aktus

tekitas küsimuse, et kas meie gümnaasiumis õpivad gümnaasistide seas ka põhikooliklassid, sest aktuse ajal käitumine ei olnud mõnede õpilaste poolt küll endast ja teistest lugupidavatele gümnaasistidele kohane. Kui soovid midagi pakulist

sõbrale öelda, siis palun sosista viisakalt, mitte ära räska üle terve koridori, tekitades nii tervele koolile piinlikkust.

Jalanõud ei käi diivanile!

Ega üldse ühelegi tekstiiliga kaetud pinnale. Ka laud pole ühe endast lugupidava õpilase jaoks valikus. Jalanõude probleem diivanitel tundub olevat igavene, aga seepärast peabki mainitule pidevalt tähelepanu juhtima! Asjad kipuvad meelde jääma, kui neid lõputult korrata!

Miks on meil kallim?

Võrreldes Viljandi gümnaasiumiga peame meie maksma kohvi eest poole rohkem. Kusjuures mõlemad on riigigümnaasiumid ja mõlema kooli toitlustaja on Daily. Millest on tingitud selline hinnavahe? Lühiperspektiivis pole see pool eurot rohkem töö-
käivale kodanikule kuigi suur lisaväljaminek, kuid õpilasele, kes keskendub koolile ning kelle majanduslikud võimalused on piiratud, paneb see eelarvesse märgatava põnts, sest kui terve kuu osta iga päev kohvi, kulub Viljandi õpilastel tervelt 10 € vähem kui meie omadel.

Kuidas olla töökas?

E. Raal

Kes meist ei teaks seda ülevoolavat tunnet, kui koolis on tulemas hunnik kontrolltöid, arvestusi, UPT tähtajad ... Aega tundub olevat vähem kui kunagi varem ja kõigega hakkama saamine ei ole realistlik. Ja siis veel tuleb meelde, et läbi oli vaja lugeda ka "Tõde ja õigus". Kõike on liiga palju ja lõpuks lähevad ohverdamisele unetunnid.

Iroonilisel kombel kirjutan ma isegi seda artiklit, rüü Bates päeva viiendat tassit kohvi ning unistades voodist, mida ma niipea ei näe: perioodi lõpp jõudis kohale koos suure kohvritäie kohustuste ja lähenevate tähtaegade. Kõigil meil võivad vahel kohustused üle pea kasvada ja see on normaalne. Elu ei olegi alati lihtne ning tulemuste jaoks tuleb pingutada.

Sellegipoolest on võimalik olukorda kontrolli all hoida:

Siin tuleb appi ajaplaneerimine. Enne, kui rääkida üldse mingist ajaplaneerimisest, on tähtis enda jaoks lahti mõtestada, miks üldse midagi tehakse. Kui puudub motivatsioon, siis on väga raske avada õpik ja asuda õppima integreerimist või lähiajalugu, mis iganes parasjagu õppimist tahab. Tark on endalt küsida, miks ma olen gümnaasiumis? Mis on mu sihtmärk? Miks ma seda teen? Vastuste üleskirjutamine on veelgi targem samm: siis on olemas ka visuaalne meeldetuletus. Et leida ka ebahuvitavatele asjadele personaalne tähendus, tuleb läheneda loovalt. Oletame, et Sinu soov on saada ajakirjanikuks ja keemia kontrolltööks õppimine ei pruugi esmapilgul sellele kuidagi lähemale aidata. Abistav mõttekäik võiks olla näiteks midagi sellist: "Et saada ajakirjanikuks, on mul vaja ajakirjanduse kraadi ülikoolis. Et seda saada, pean ma ülikooli sisse saama. Et ülikooli sisse saada, peab mul olema lõpetatud gümnaasium. Et lõpetada gümnaasiumit, pean ma läbi saama ka keemiakursusest. Et keemiakursusest läbi saada, pean ma läbi saama kontrolltöödest. Et kontrolltöödest läbi saada, pean

ma praegu õppima hakkama." Nii on võimalik tekitada lõpuks tunne, et ajakirjandusega väga vähesel määral seotud ainevalemite õppimine on parim, mida saab juba praegu unistuseni jõudmiseks teha. Aga sihtmärkide seadmisest ja nendeni jõudmisest võiks kirjutada juba täiesti eraldiseisva artikli.

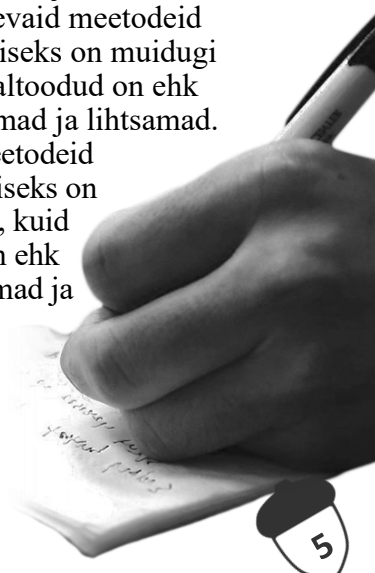
Elu ei olegi alati lihtne ning tulemuste jaoks tuleb pingutada.

Kui on olemas kasvõi imepisike motivatsioon, millest kinni haarata, siis on aeg õppima asuda. Aga lisaks keemia tahab õppimist ka ajalugu, vaja on lugeda raamatut, lisaks pole kapis enam puhtaid riideid: vaja on pesta pesu. Tulemusena istume lõpuks telefonis vaadates pilte sõprade lahedatest eludest ja kurtes, kui palju on teha, samas ise mitte midagi tehes. Me ei tea, kust alustada.

Teate, mis aitaks?

Ajaplaneerimine! Siin kohal on tegu harjumusega, mille sisse treenimine tuleb abiks igas eluvaldkonnas ja igal ajal. Võimalusi selleks on palju ning igaüks leiab kindlasti katsetades endale sobiva variandi. Tutvustan põgusalt vaid levinumaid ning lähemalt leiab internetist kõigi nende kohta veel palju huvitavat ja kasulikku.

Süsteemi valikul on tähtis, et valitud variant oleks jätkusuutlik, lihtne ja mugav. Kõige taskukohasem on näiteks Google Calendari või mõne analoogse rakenduse allalaadimine: nii on kõik vajalik sinuga alati kaasas ning ei teki olukorda, kus märkmik on koju unustatud ning korraga tundub terve järgnev nädal üks suur küsimärk. Boonusena on võimalik seda vaadata ka arvutist - kõik on sünkroonis. Kes on aga käsikirja austaja, siis poodides ja veebilehtedel on saadaval kalendrid igale maitsele. Kunstihingedele on leiutatud meetod bullet journaling, mis kujutab endast süsteemi enda organiseeritud hoidmiseks. Bullet journal on tavaline märkmik, mille ainsateks orientiirideks on täpid lehtedel, mille järgi on võimalik kogu kalendri sisu disainida endale meelepärast. See võib olla lihtne süsteem vaid mustade joonte ja kuupäevadega, kuid ka keerukamate illustratsioonide ja lisadega (näiteks võib üles märkida oma unetunde, meeolu või treeninguid). Sellest meetodist on internetis lõputult inspireerivalt räägitud ning leida võib kümneid erijuhendeid, mis erinevate elustiilidega inimeste jaoks töötada võivad. Erinevaid meetodeid ajaplaneerimiseks on muidugi veel, kuid üldtoodud on ehk kõige levinumad ja lihtsamad. Erinevaid meetodeid ajaplaneerimiseks on muidugi veel, kuid üldtoodud on ehk kõige levinumad ja lihtsamad.

Alustame olulisusest. Erinevaid meetodeid ajaplaneerimiseks on muidugi veel, kuid ülaltoodud on ehk kõige levinumad ja lihtsamad. Mõistlik on valida vaid üks, et kõik oleks korraga silma all ning midagi kaotsi ei läheks. Kui sobiv variant on leitud, siis võid leida end tühja kalendri ees istumas ning mõtlemas, mis nüüd?

Märksõnad eduka ja jätkusuutliku plaani koostamiseks on olulisus, ajakulu ja lihtsus. Viimase all pean ma silmas suuremate ülesannete väiksemateks jaotust.

Üles märkida tasub kõik, mis vähegi olulisust omab, kaasaarvatud trenni tegemine, uue kuupileti ostmine või nõudepesu. Nii võib aga ülesandeid tulla terve hunnik ja kohustustekoorem tunduda korraga veel suurem. Mängu tulevad prioriteedid! Järjesta tähtsuse järgi näiteks kolm ülesannet ja suuna põhifookus nendele. Kõik muud ülesanded on boonused, mille tegemisest ei sõltu elu.

Ajakulu. Kui palju läheb aega, et näiteks tuba ära koristada? Trenni teha?

Kodused matemaatikaülesanded ära lahendada? Pea meeles, et tundide arv ühes päevas on vägagi piiratud. Kui tõenäoliselt võib bioloogia kontrolltöös kuluda rohkem kui kolm tundi, ära jäta samaks päevaks ka essee kirjutamist, sest tõenäoliselt ei jätku mõlemaks aega. Nihuta üks neist paar päeva ette vältimaks unetundide ohverdamist. Kui sa ei oska täpse ajakuluga arvestada, siis panusta pigem pikemale kui lühemale sooritusele. Kui saad ülesandega kiiremini valmis, siis - juhhuu - sul on pool tundi täiesti vaba aega! Vastupidine olukord võib aga lõppeda - arvasite ära - unetundide ohverdamisega.

Ning lõpuks, jaota suured ülesanded väikesteks osadeks. Tervet ampsu korraga hammustada on raske ning oht motivatsiooni kadumiseks on suur, sest progress pole nähtav ega katsutav. Jaotades näiteks kontrolltöoks õppimise erinevate teemade õppimiseks ja konspekti kirjutamiseks, saa vahepeal kalendrisse linnukesi märkida

ning mõnuga oma produktiivsust nautida. Vahel on tark mõte ka üks ülesanne mitme päeva peale jaotada. Nii tuleb igal päeval ainult natukene pingutada ning tulemus on tõenäoliselt isegi parem.

Kui sa seda kõike juba teed, aga leiad end ikka ajapuuduses ja segaduses, tasuks üle vaadata oma õpimeetodid. Võib-olla röövib su aega õppimise ajal telefon? Või kirjutuslaual püüavad pilku õpiku asemel värvipliiatsid? Õpetajad ei salli telefone tunni ajal põhjuseta: see hajutab tähelepanu ja röövib aega, mida võiksid kasutada palju targemalt. Selle asemel pane telefon hääletu peale ning pane äratus näiteks 45 minuti pärast, mil võid teha 15-minutilise pausi. Selliste intervallidena õppimine tagab kõige suurema efektiivsuse. Lisaks suudad lõpuks ajaliselt palju pikema perioodi õppida ja *päriselt ka kõik tehtud saada*.

Kui sa katsetad ka seda, kuid hinded pingutusi ei peegelda, siis küsi endalt: “Kas ma üldse oskan õppida?” Selle küsimuse ees olin ma isegi kümnendas klassis, kuna põhikoolis olin ma harjunud lihtsalt kõigega hakkama saama. Ma ei õppinud kodus väga palju, kõik tuli lihtsalt ja loomulikult. Gümnaasiumis lõi mind näkku karm reaalsus: kui ma ei õpi, siis ma ei oska! Aga kuidas üldse inimesed õpivad? Kui oled *lucky bunny*, siis oled avastanud, kas omandad informatsiooni kõige paremini lugedes, tehes või kuulates. Kui sa oled aga nagu mina, kellel pole õrna aimugi oma õpieelistusest, siis on tõhusa ja töökindla meetodi leidmine mõnevõrra raskem. Põhiidee on igat pidi põhimõttest arusaamine, mitte tuim pähetuupimine. Kuid maha ei tasu siiski teha ka nii-öelda tuupimist: väga paljudel juhtudel on see kas ainus variant või lihtsalt tõhusam. Selle juures on aga väike kiiks: tuupida saab õigesti. Tuimalt teksti uuesti ja uuesti ülelugemine töötab lõpuks, kuid kui suur on tõenäolsus, et midagi ununeb või asjad omavahel sassi lähevad? Jah, päris suur. Lisaks on selline tuupimine ääretult igav protsess. Asju võib meelde jätta lugematutel

erimeetoditel alates flashcard’idest lõpetades laulusõnade asendamise õpitavate lausete ja mõistetega. Võti on seoste loomine. Näiteks mõistete meeldejätmisel võib teha koostada esitähedega algavate sõnadega lauseid.

Kas ma üldse oskan õppida?

APOPTOOS =

Alati Peab Otile Pärast Tundi Oksendamiseni Oksüdatsiooni Seletama.

Mida absurdsem lause, seda paremini see meelde jääb, seega mõelge julgelt kastist välja. Teine täiesti geniaalne meetod on mõttepaleede ehitamine. Sellest on kirjutatud terve raamat, mida soovitan soojalt lugeda (Joshua Foeri “Tantsib Einsteiniga”). Põhiidee seisneb aga ühe endale hästi tuttava paiga ettekujutamises ning sinna vajalike esemete paigutamises. Näiteks kujutage ette oma kodu, mille ees te seisate. Uksest sisse astudes tervitab teid üks suur koer, kelle seljal on punaselt kirjas “replikatsioon”, temast mööda minnes ja esikust elutuppa jõudes istub diivanil alasti õpetaja, kes hoiab käes loosungit “DNA polümeraas on kogu uues DNA-s süüdi!”. Jällegi kehtib reegel: mida absurdsem, seda parem.

Ja siin ongi juhend olemaks see lahe sõber, kes on alati organiseeritud ja kes küll *hustle ’b*, aga saab oma eluga hakkama. Ja kui vahel ei saagi - ka see on okei! Nagu ma alguses mainisin, tunnen ma näiteks praegu end kohustuste koorma all täiesti abitult, kuid samm samm haaval ja igale mõõnale järgneb tõus. Teadke, et juba praegusesse punkti jõudmine on olnud suur saavutus ning kõik on võimalik!

Me saame hakkama!

Eesti keel kui salarelv

J. Taniloo

See aasta (2019) on meil kuulutatud eesti keele aastaks. Minister Mailis Reps on öelnud: „Eesti keele, kultuuri ja omariikluse kestlikkuseks tuleb meil endil tööd teha ja vaeva näha. Hea keelekasutusega saab igaüks anda panuse eesti keele säilimiseks ja arenguks.”

Ma nõustun haridusministri sõn-
dega. Tõepoolest, keel ei saa
arenda kuidagi teisiti kui meie
endi kaudu. Niikaua kui leidub
inimesi, keda huvitab eesti keele
olukord, siis on keelega kõik
enam-vähem kenasti. Alanud
keeleaastal võikski igaüks võtta
mõne hetke ning mõelda ka oma
keelekasutuse peale. Meie oma
keel on nii sõnaderikas, kaunis ja
ehe, et miks mitte siis kasutada
mõnda omanäolist väljendit ingli-
sepäraste asemel. Võime ju Ins-
tagramis ja Facebookis *news*
feed'i *scrollimise* asemel ka
uudisvoogu lehitseda. Selle ase-
mel, et öelda, et miski oli *chal-
lenge*, võib öelda, et see oli paras
katsumus ja mingi tegevus võib
fun'i asemel olla ka lõbus ... Va-
helduseks palju toredam. Väga
laheda aktsiooni on välja käinud
Jaan Poska gümnaasium, kes kut-
sub rohkem tarvitama omasõnu
ning kasutama ka sotsiaalmeedias
korrektset eesti keelt. Soovitan
kindlasti sellest õppust võtta, sest
õigesti kirjutamine pole ju sugugi
nii raske! Internetis on sõnaraa-
matud ja õigekirjajuhised paari
klõpsu kaugusel.

Üks oluline teema on avalik sõnakasutus, ka see, kuidas räägime näiteks koolitunnis. Sel aastal võiks püüda veidi rohkem eristada avalikku ja isiklikku sõnakasutust. Kui tõesti oma sõpraderingis suheldes on inglise- ja ameer-

rikapärastest väljenditest keeruline või harjumatu loobuda, siis vähemalt klassi, õpetajate ja avalikkusega suheldes tasub oma kõnelemisele tähelepanu pöörata küll. Samuti julgustan lugema head eesti kirjandust, sest kust saab õppida keelekasutust paremini kui oma ala professionaalidelt. Tõnu Õnnepalu ja Valdur Mikita on head näited praeguse aja meisterlikest sõnakasutajatest, kelle teoseid on hea lugeda.

Keele seisukohalt väga oluline, et meil säiliks eestikeelne kõrgharidus. Rikas sõnavara hoiab keelt parasjagu muutumises ja arenemises. Üks oluline murekoht kõrghariduses on praegu see, et üha rohkem noori tahab kirjutada oma lõputöid inglise keeles. Arvatakse, et see on loomuosasem ja tavalisem väljendusviis. Siin tuleks üle vaadata oskuskeel, et oleks piisavalt häid, selgeid omakeelseid termineid. Siis ei teki nii suurt tahtmist kasutada rahvusvahelist sõnavara. Seetõttu peab säilitama kindlasti ka eestikeelseid õppekavasid, sest ainult inglise keeles õppe andmine võib olla keele jätkusuutlikuse seisukohalt ohtlik.

Soovitan võtta aega ja tutvuda eesti kirjakeele reeglitega. Tege-
likult on päris piinlik vaadata
postitusi sotsiaalmeedias, kus
vahel tekib küsimus, kas inimesel
on kooli emakeeletunnid päris
vahele jäänud: ei teata lihtsamaid
ja loogilisemaid keelereegleidki!
Ega siis need pole mõeldud meie

elu raskemaks tegema, vaid ikka sellest, et tekstidest oleks kergem ja mõnusam aru saada. Ärme tee oma elu segasemaks!

**Soovitan võtta
aega ja tutvuda
eesti kirjakeele
reeglitega.**

“

Oleks tore, kui sel aastal leiaks iga noor vähemalt ühe korragi tee mõnele keele-, kirjandus- või kultuuriüritusele. Siis ehk mõistame, et just keel on see meie salarelv, mida ei saa küll keegi meilt ära võtta, aga mida peab sellegipoolest ilusti hoidma ning hooldama, nagu ikka kalleid ja armsaid asju. Just keele korras- hoidmise ja arendamise peale võiks aastal 2019 mõelda küll. Oleme uhked oma ema- keele üle! Head eesti keele aastat!

[illegible]

käekaitse

käepide
käepide
käepide
käepide
käepide
käepide

Meie kooli kaksikud

P. L. Põldma

On tavaline, et ühes koolis käib paar või kaks kaksikuid, kuid meie gümnaasium trumpab tõenäoliselt kõik teised üle. Meie koolis käib seitse paari kaksikuid. Otsisin neist mõned üles ja esitasin paar küsimust. Vastavad Morgan Kinna ja Trevor Kinna, Riin Selart ja Leen Selart, Getter Linde ja Kristiina Linde, Kätlin Kannik ja Ketlin Kannik, Mihkel Martin Kasterpalu ja Madis Martin Kasterpalu.

Missugune on teie nimede lugu?

Kinna: Kui meie õed said nimed printsessidest inspireerituna, siis otsustati, et meie nimed võiksid inspiratsiooni saada mereröövli-test.

Kasterpalu: Meie peres on Martin olnud kõikide poegade teine nimi, alates vanavanaisast, kelle isa Mart pani oma pojale nimeks Kustas Martin. Meie isal Margusel teist nime ei ole, sest Vene ajal lasti panna teine nimi ainult sidekriipsuga ja tema vanemad otsustasid selle tõttu ainult ühe eesnime kasuks.

Selart: Meie vanemad plaanisid jaapanipäraste nimede (kuld ja hõbe) kasuks lihtsuse ja kõlavuse pärast, kuid otsusid siiski eestipäraseks jääda. Mingisugune seos on ka piiblitegelaste Katariina ja Magdaleenaga.

Kas tavaliselt saadakse aru, et olete kaksikud? Milline on esimene reaktsioon?

Kannik: On inimesi, kes saavad, ja neid, kes ei saa aru. Kui aga teatakse, kummaga suheldakse, siis ei osata enamasti õiget nime öelda. Isa ei saa ka vahel aru, et kumb on kumb.

Selart: Jah, saadakse aru küll, sest oleme päris sarnased. Üllatusmoment tekib siis, kui saadakse teada, et me pole ühemunakaksikud.

Kinna: Kui me oleme koos, siis saadakse enamasti aru. Kui aga oleme näiteks ühes ruumis, kuid eri nurkades, ei saada tihtipeale aru. Reaktsiooniks on enamasti kaks võimalust: "Mida, päriselt ka? Ma ei saanud arugi. Te pole ju üldse sarnased!" või "Päriselt? No

kui ma nüüd vaatan, siis olete küll veidi sarnased."

Kas teid aetakse tihti segi? Kelle poolt kõige rohkem?

Kasterpalu: Põhikoolis öeldi vahel vale nimi, aga nägusid ei aeta enamasti sassi.

Linde: Jah, meid aetakse tihti segi. Kõik ajavad, isegi lähedased sõbrad ja pereliikmed, sellepärast et ei süveneta.

Kinna: Segi aetakse meid tavaliselt, kui esimest korda kohtutakse. Algklassides oli ikka õpetajatel veidi raskusi. Kõige rohkem öeldakse, et meie häälte ei tehta vahet.

Kui palju kuulete nalju seoses teie kui kaksikutega?

Selart: "Kas sa tunnend valu, kui ma Riinu lõon?" või "Kas sa tead, mida teine mõtleb?"

Kannik: Me teeme ise nalja, ütleme, et oleme kolmikud, meie ego on kolmas.

Mis on miinused kaksikuks olemisel?

Selart: Inimesed vahel ei saa aru, et me oleme kaks erinevat inimest ja peavad ühe arvamust kohe mõlema omaks. Põhimõtteliselt mõeldakse, et Riinu maine on ka Leenu maine. Samuti on raske sõpru leida, sest väiksena polnud kunagi vajadust endale mängukaaslast leida.

Linde: Me oleme kogu aeg koos, mis tüütab vahel ära (sama kool, trenn, klass), kuid see läheb õnneks kiiresti üle.

Kinna: Kuna me oleme kaksikud, siis arvatakse, et meie huvid ja oskused on samad. Miinuseks oli ilmselt ka see, et tekkis võistlus- või võrdlusmoment, mis tähendas, et koguaeg pidi võistlema, kes on parem. Vanemaks saades ei huvita meid enam nii palju, kes on parem ning pingutame enda jaoks, mitte kellelegi tõestamiseks.

Kas kasutate kaksikuks olemist kuidagi ära?

Kasterpalu: Mitte väga, kui siis jutu algatuseks.

Selart: Jah, oleme küll. Riin on Leenu ID-kaardiga Lätis käinud. Põhimõtteliselt minu dokument on Leenu dokument. Samuti oleme raamatukogus üksteise nimele raamatuid laenutanud. Eelmisel perioodil me tõsiselt kaalusime teineteise eest järeltööde tegemist, aga me ei usalda üksteist piisavalt oma hinnetega.

Kannik: Ei ole kasutanud, veel ...

Kas teil on "näpunäiteid" inimestele kaksikutega kohtudes?

Linde: Jätke meelde, milline erinevus, kellel on. Tihtipeale jäävad inimestele meelde erinevused, aga ei jää meelde, kellel milline on.

Kannik: Kindlasti ei ole hea kaksikuid võrrelda, ei iseloomult, käitumisest ega välisusest. See võib halva tunde tekitada. Kui kaksikutega juba piisavalt tihti läbi käia, hakkab ka vahet tegema.

Kasterpalu: Ära ole imelik ja ära väga palju nalja tee.

Nutisõltuvus kui teraapia

E. Raudmäe

Kes meist ei oleks kaubanduskeskuses tuttavat nähes teeselnud, et telefonist on parasjagu midagi väga tähtsat vaadata või hoopis vastu võtnud võltskõne emalt, kes palub poest piima tuua. See on sarnane olukord hetkele, kui õpetaja tunnis valib, keda vastama kutsuda, ja just samal hetkel on pooltel klassi õpilastel pastakas pörandale kukkunud või vaja kaheksa korda kotist otsida vihikut, mis ammu juba laual on. Me teeks mida iganes, et vältida seda tunnet, kui oleme ebamugavas olukorras. Aga kas nutitelefon on meie pääsetee ainult siis, kui pörkame kokku ebameeldiva tuttavaga, või aitab see meid rohkemgi?

Pole kellelegi uudis, et ärevushäire on tänapäeval üha leviv noorte ja ka vanemate inimeste seas. See pole haigus, mida saaks diagnoosida peale vaadates ja samas pole see ka haigus, mida oleks lihtne sõnadesse panna, et teised aru saaks, mis sinu peas toimub. Ärevust tekitavad meie eludes paljud asjad. Õpilaste seas sagedasemad põhjused on pikad koolipäevad, vähesed unetunnid, puntras suhted sõpradega ja kõik muu, mis ühe tavalise noore igapäeva kuulub. Ärevus võib tulla ka täiesti nagu välg selgest taevast ja võtta üle kogu inimese mõttemaailma ja teha sellele 180-kraadise pöörde. Me ei saa peale vaadates öelda, kellel on ärevus ja kellel pole. Siiski leidub viis, kuidas olla toetavam, isegi kui me inimesest paljut ei tea.

Noorte jaoks juba loomulikuks

nii-öelda sümboliks on saanud kõrvaklapid, see tähendab kui inimene kannab kõrvaklappe, siis ta eelistab, et temaga ei räägitaks, kui selleks just äärmist vajadust pole. Samas on palju inimesi, kellel aitab ärevuse kontrolli alla saada näiteks telefonis mängu mängimine: see annab vajaliku eduelamuse ja tunde, et vähemalt mingi osa üle on kontroll veel alles, isegi kui on tunne, et maailm on jalge alt kadunud. Samamoodi võib teraapiiline mõju olla *Instagramis* piltide kerimisel või *Buzzfeedi* testide täitmisel. Iga inimene leiab oma viisid, kuidas emotsioone kontrolli alla saada.

Ma ei soovi väita, et nutisõltuvus pole probleem, vaid hoopis seda, et me sildistame liiga kergelt, otsimata asja juuri. Selle asemel, et mõelda, miks noored ninapidi koguaeg ekraanides on, oleme me kiired

sildistama noorust hukka läinuks.

Ma ei soovi väita, et nutisõltuvus pole probleem

Ärevus pole kindlasti ainus nutisõltuvuse poole tõukav tegur, see on üks paljudest, aga selleks, et mõista paljusid, tuleb alustada esimesest. Maailm oleks ilusam paik, kui me prooviks teineteist rohkem mõista ja vähem sildistada.

Kuidas küpsetada korralikku soundcloudi räppi?

K. Taska

Olen Kristjan Taska aka 'noor-väike-pisitilluke krustjan' ja siin on õpetus, kuidas teha kvaliteetset Soundcloud'i räppi.

Kõigepealt, enne kui alustame, peab meil olema olemas korralik mikker. Minu puhul on selleks arvutisse sisseehitatud mikrofon, sest see on vana kool. Ükskõik kui uus räpizänr on, vana kool on ikka hea. Kui mikker on välja valitud, siis tuleb leida endale sobiv **DAW**¹, minul on selleks FL Studio 20, aga võite ka kasutada teisi, nagu Ableton Live 10, GarageBand või Piano Tiles. Kuna siiski on see koolileht, siis loomulikult päris programmi jaoks raha pole ning tuleb kasutada piraatversiooni (ärge direktorile öelge, et see lehes on).

Kui DAW on hangitud, siis minige YouTube'i ja otsige midagi järgneva seotud "*free xxxtentacion type trap beat for rap and chill/sleep/study to*", leidke esimene ettejuhtuv pala, mis meeldib, ning laadige see alla. Seejärel avage oma DAW ja lohistage sinna töölaualt instrumentaal.

Vaadake kindlasti, et muudate loo tempo 175 peale, sest me tahame ikka kiiret lugu, mitte mingit aeglast klassikalist muusikat.

Kui instrumentaal on paigas, siis on aega hakata mõtlema sõnadele. Inspiratsiooniks võib midagi võtta absoluutselt suvalist, sest tavaliselt valmivadki bännerid suvalisest asjast. Hetkel võtame inspiratsiooniks tammetõru.

Kõnnin männi metsas (jah)

Tõru kase otsas (jah)

Vaatab mulle otsa tõru (jah)

Tõrul keel on üüpris mõru (jah)

Ütlen, "tõru kuku alla" (ei)

Tõru ei saand, vihma kallab (ei)

Tõru andis lõpuks otsad (ei)

Kui ma murdsin kuuse oksad (ei)

Vaadake, et sõnadesse satuks palju järgmisi sõnu ning hääletsusi: jah, ei, skrrt.

Kui sõnad on valmis, siis tuleb need salvestada. Salvestamiseks ma kasutan programmi Audacity, aga mõnes DAW-is saab ka programmisiseselt häält salvestada.

Kui kõik on salvestatud, siis tuleb anda kõigele viimane lihv ja selleks on *bass boost*, ilma selleta on Sinu valmistatud lugu prügi. Kui kasutad FL Studiot, siis otsi üles **plugin**² nimega Fruity parametric EQ 2 ja tiri kõige

vasakupoolsem nupuke üles, kuni see ütleb "90Hz ja 61%". Lõpetuseks lisa 2 põhielementi, mis tee-

vad selle loo suurepäraseks: need on Soundgoodizer ja Reverb. Nendes pluginates võite lükata kõik parameetrid maksimumini.

Nüüd jääb vaid üle oma pala salvestada ja netti riputada ja ka muusikavideo teha. Kui teie pala näeb välja nagu järgneval pildil olev pala, olete teinud kõik õiges-

ti.

Sõnaseletusi:

DAW - digital audio workstation, helitöötlusprogramm.

Plugin - programm, mis annab helile teatud tooni.

NB! See õpetus on tehtud naljaga, ma ei poolda internetipiraatlust ja valesti käitumist pluginate ja muusikaga. Kui soovite õpetust "Kuidas teha räpi muusikavideo?", siis libisege Tamme Lehe instagrami DM-idesse ja avaldage soovi!

Foto: Kristjan Taska

Sunniviisiline ennetustöö või nali?

E. Raal

Käesolev artikkel on kirjutatud toimetuse ühise tööna: käsitletud on vaid meie arvamust ja nägemust olukorrast, mitte absoluutset tõe. Artikkel ei ole mõeldud rünnakuna kooli või haridussüsteemi vastu ning palume sellesse suhtuda mõistvalt.

Veebruari alguses märkasid enamus meist Stuudiumis kirja direktorilt, mis tuletas õpilastele, lapsevanematele ja ka õpetajatele meelde une väärtust. „Me oleme koolis tähele pannud, et kehvasti magatud öö on takistuseks koolitööle ja heale enesetundele.“ See lause on kahtlemata tõene, kuid kelle süü see on? Ja mis on lahendus? Kirjast jääb mulje, et unepuuduse käes kannatavad õpilased peaksid lihtsalt rohkem magamiseks aega leidma. Kuid päevas on ju endiselt 24 tundi, kust see lisaaeg siis tulema peaks? Teeme mõned arvutused. Keskmise gümnaasist veedab märkimisväärselt osa päevast koolis, 8.20-15.55-ni. Ümmarguselt teeb see 8 tundi (viisakam on ju natuke varem kohale jõuda). Alles jääb 16 tundi. Tartus elavatel õpilastel ei tohiks transport kooli väga kaua võtta, umbkaudselt 30 minutit. Seega on meil koolist koju jõudes alles 15 tundi. Paljud käivad ka trennides või huviringides, mis võtab veel ümmarguselt 2 tundi ööpäevast. Kui järgneval päeval ootab ees kontrolltöö, siis kulub kogu ülejäänud aeg, mil silmi lahiti suudetakse hoida, praktiliselt ainult õppimisele. Tuginedes toimetuse liikmete vastustele kuulub lihtsamateks töödeks õppimiseks keskmiselt 2 tundi, suuremateks kontrolltöödeks õppimine võib kesta aga üle 10 tunni intensiivselt pingutades. Keskmiseks tööks õppimine kestab seega umbes 6 tundi. Meil on alles 24 tunnist 7 tundi, millest tuleks veel arvestada maha söömine, pesemine, puhkamine. Nii jääbki magamiseks maksimaalselt 6 tundi ja seda heal juhul.

“**Nii jääbki magamiseks maksimaalselt 6 tundi ja seda heal juhul.**

Arvestamata ei saa jätta õpilasi, kes elavad näiteks linnast väljas, ja peavad juba seitsmest hommikul bussile minema, ja jõuavad koju kõige varem kell üheksa õhtul. Kellel on parasjagu kirjanduse periood, siis iga kahe nädala tagant uue raamatu läbilugemine võtab samuti väga palju lisatunde. Lisaks kontrolltöödele on pidevalt ka kodutööd või rühmaülesanded, üllatus-üllatus, need võtavad ka aega! Need õpilased, kes elavad üksi, peavad leidma aega ka selleks, et süüa teha, koristada, ahju kütta ... Mida edasi koolis jõutakse, seda enam suureneb õpilaste arv, kes on loobunud igasugusest huvitegevusest. Ja seda mitte sellepärast, et enam ei viitsiks või ei tahaks, aega lihtsalt ei ole! Juba meie toimetusest on mitmed sunnitud oma huvialadest loobuma ning panema kinni ukse karjääri tegemiseks, sest keskharidus on vaja kätte saada. See on ju kõigest kesktase, sellega peavad kõik hakkama saama?

Me kuuleme seda iga päev. Gümnaasium on vabatahtlik. See on kõigest kesktase. Ülikool on palju raskem. Tere tulemast päris ellu! Siinkohal tahaks lasta emotsioonidel võimust võtta öelda paar koledamat sõna: kui üle viiesaja õpilase ei saa selle

“kesktasemega” hakkama nii, et selle all ei kannataks huvid, sotsiaalne elu, vaimne tervis või uni, siis äkki ei ole viga õpilaste laiskuses? Ehk saaks keegi ette näidata, kuidas siis hakkama saada?

“**Mida edasi koolis jõutakse, seda enam suureneb õpilaste arv, kes on loobunud igasugusest huvitegevusest. Ja seda mitte sellepärast, et enam ei viitsiks või ei tahaks, aega lihtsalt ei ole!**

Nii mõnegi õpetaja vastus siinkohal oleks, et keegi ei nõuagi ju maksimumsooritust. Et ilusti läbi saada piisab rahuldavast tulemusest. Kuid isegi selle nimel tuleb pingutada ja omandada vähemalt 50% materjalist veatult. Ja vastukaja sellele on kriitika igast suunast. Vanemad ootavad paremat tulemust. Ühiskond defineerib rahuldava tulemuse põhjal õpilase laisaks läbivedajaks. Ja õpetajate tagasiside on kohati kõige julmem. Iga aine õpetaja on pettunud, kui valdaval osal klassist on hinne rahuldav. Ja seda pettumust näidatakse õpilastele välja.

Olgugi et me kõik teame, et õpetajate arvamus ei tohiks **lugeda**, et ühiskonna kriitika ei ole objektiivne, hinge läheb see ikkagi - mõnel rohkem, mõnel vähem. Tugevama selgrooga inimese kõnnibki gümnaasiumist läbi, tehes täpselt nii palju, kui on hädasti vaja ning lõpetab kesk-kooli suure naeratusega.

Mõni teine võtab aga sõnu rohkem südamesse, läheb aina rohkem katki kuni lõpuks murdub. Meilt oodatakse alati maksimumi, kuid silm pigistatakse kinni selle

ees, mida maksimumi nimel ohvriks tuua tuleb. Vihje, uni kuulub nende ohverduste hulka.

Harvad tähelepanekud juhtkon-nalt või õpetajatelt, et noored on koolis väsinud ja und peab rohkem tähtsustama või teavituskam-paaniad vaimsest tervisest kõlavad antud olukorras rohkem sunniviisilise ennetustööna, kui siira soovina aidata. Justkui enesekaitseks: kui probleem peaks kasvama täiesti üle pea, siis saab

öelda, et me ju tegime en-netustööd, juhtisime probleemile tähelepanu, püüdsime aidata. Nii mõnegi õpilase paneb see lihtsalt naerma. Eks siis tuleb silmade alla rohkem peitekreemi panna

Probleemi olemasolu on siililegi selge, kuid see tahetakse lihtsalt maha matta. Nii on ju mugavam. Meile ei pakuta välja lahendusi ja kahjuks pole paljud nõus isegi proovima õpilasi mõista. Meid ei kuulda ja surutakse vaikima. Tere tulemast päris ellu, *I guess*.

Lühijutt Kevade

K. Nõmmik

„Sa oled ikka veel siin,“ ütles rohesilmne tumeda peaga poiss ning istus minu kõrvale valgele toolile, mis enne oli tühi. Ka mina istusin valgel toolil, mis oli keset nelja valge seinaga tuba, valgel põrandal ja valge lae all. Ühes seinas oli valgete raamidega aken, millest suurte silmadega välja vaatasin. Ka väljas oli valge. Maas oli paks ja valge lumi, mida sadas aina juurde ja juurde. See tundus täiesti lõpmatu olevat. Istusin valgel toolil, valged riided seljas ja pörnitsesin valget lund.

„Jah. Ootan kevadet,“ vastasin ning vaatasin seejärel rohesilmse tumeda peaga poisi poole. Tal olid seljas valged püksid, valge särk ja valged kingad. Ta oli minu jaoks nii kaunis, et ei julgenud teda õieti vaadatagi. Pöörasin pilgu endisesse vaatevinklisse tagasi, milleks oli valgete raamidega aken. Ka poiss vaatas siis sin-na poole.

„Kevad on ju veel kaugel.“ Poisi hää l kõlas muidu kurdistavas vaikuses rahustavalt, kuid samas tekitas minus veidi hullumeelse ja melanhoolse tunde. *See pole päris, korruptasin endale sisimas. Varsti kaob ta jälle ja tuleb tagasi, siis kui ise tahab. Just see võltslikkus oligi see, mis neid tundeid minus tekitas. Miks pole miski mitte kunagi päris?*

„On küll kaugel, aga kunagi ikka jõuab. Ma ootan ta ära,“ vastasin ning siis naeratasin, mõeldes kevadele. Kevad on ilus ja soe, tekitab minus rõõmu. Kevadel tunnen ennast, nagu oleksin kõikidest muredest ja kohustustest vaba. Kevadel saan ma olla mina ise. Samal hetkel hakkas väljas lund veelgi tihedamalt sadama.

„Miks sa teda nii väga ootad?“ oli ta uudishimulik. „Sest kevadel ärkab kõik uuesti ellu. Võibolla on ka minul siis uus võimalus.“

Aeg möödus aeglaselt, kuid samas kiirelt. Päevad justkui venisid, kuid kui mõelda möödunud nädalatele, siis on aeg läinud nii kiirelt, et pole jõudnud silmaga pilgutada. Poiss ootas vahel koos minuga. Kui ta minu-ga oli, rääkisime tühjust-tühjust ja naersime naljade üle, mis polnud tegelikult naljakad. Vahel väsisin ära ja toetasin pea ta õlale, vahel hoidis ta mu ümbert kinni, mis pakkus mulle turvatunnet. Vahel, kui olin kurb, et kevad pole veel jõudnud, suudles ta lohutavalt mu põske ja kinnitas, et küll see kevad ka varsti jõuab. Vahel läks ta ära ja siis olin üks. Ainult mina, neli valget seina ja valge tool.

Väljas oli ebatavaliselt kuum maikuu, sinises taevas sirava päikese soojus paitas mu põsesarnu ning soe ja mahe tuul sasis mu juukseid. Istusin aias, kollase päevinäinud aiatooli peal keset rohelisust. Taevas oli si-nine, ilma ühegi pilveta ja õunapuude õied lendlesid õhus tuule käes ringi, mõningad jäid isegi juustesse kinni. Istusin, tumesinine kleit seljas, põlved lõua alla tõmmatud ja pikad juuksed tuules lehvimas. Rohe-silme tumeda peaga poiss istus mu kõrvale, ka kollasele päevinäinud aiatoolile, nagu minagi. Tal olid ikka seljas üleni valged riided. Ta vaatas mind ning naeratas laialt.

"Sa oled kaunis." See pani ka minu naeratama, kuid ei lubanud endal väga meelitatult tunda, sest see pole päris. *Ta pole päris.*

Tamme Lehe järjejutt 3

N. Tuisk

Kaks kuju sammusid minu poole. Ma ju ometi ei tunne neid? Kuigi äkki on nad mõnest laagrist või minu endised koolikaaslased. Üldiselt olen nägude äratundmises pigem hea, aga neid ei suuda ma küll eristada. Seisin vaid paar hetke oma mõtetes, oodates kujude lähenemist, kui juba tõukas proua mind oma kotiga ja turtsatas, et miks ma neil keset teed ees seisan. Kas nad siis ei kuulnud, kui mu nime hüüti? Nojah, vanaprouade tugevaim külg ei pruugi tõepoolest nende kõrvakuulmine olla. Astusin teelt kõrvale ja jäin kõnetajaid ootama.

"Noh, kooli jah?" küsis üks neist entusiastlikult ja viipas, et me edasi liiguksime. Liikusimegi.

"Kindel ikka või? Mõtles, kui kõigi nende õpilaste ees midagi piinlikku juhtuks," närvises teine.

Tühi pilk ja kõhedalt tuhm nägu iseloomustas neid mõlemat. Ma ei suutnud neile kummalegi kaua otsa vaadata, mitte et see poleks viisakas, aga nende näod olid nagu silmapete. Ma tean, see kõlab hullumeelselt, aga ausõna, neil nagu polekski kindlat nägu olnud. Samas, kui adekvaatne ma oma unegraafiku ja nappide söögikordadega ka olla sain.

Nii me siis kõndisime oma paarkümmend meetrit, külg külje kõrval, mina kõige keskele pressitult, kooli poole. Olin kogu selle aja vaikinud ja pilku maas hoidnud, kartes nende kavatsusi. Kindlam oli lihtsalt vooluga kaasa minna. Ega ma polnud ju ainus, kes võimalikult ruttu kooli saada tahtis, seega oleks minu rabelemine lihtsalt suuremat pinget tekitanud.

Kooliukse juurde jõudes vabastasid nad mu oma külgede vahelt. Ilmselgelt ei oleks me kolmekesi sellest väiksest uksevahest sisse pääsenud. Lipsasin teiste õpilaste eest sisse ja ruttasin võimalikult kauge nagi juurde. Alles siis, kui olin rippuvate mantlite taha jõudnud, julgesin lõpuks ukse poole piiluda. Nad ei olnud mulle järgnenud.

"Seal!" sosistasin omaette, kui silmasin neid viimaks teisel pool, nad vist otsisid mind.

"Tsau, Emmi!" hõikas klassiõde mulle paar vahet eestpoolt.

"Tasa! Pekki, nad nägid mind! Aah, ma hiljem seletan," nähvasin talle, paaniliselt oma koti järele haarates, ja jooksin kõrvaltrepist nii kiiresti kui jalad võtsid üles.

Tuutorprogramm

A. Puur

Tuutorprogramm on programm, kus vanemad õpilased aitavad noorematel õpilastel koolis sisse elada ning tuutorid on inimesed, kelle juurde saab alati pöörduda küsimustega.

Meie koolis on see olnud juba kaks õppeaastat ning järgnevalt räägime, kuidas meie tundsime ennast tuutoritena ja mida arvavad sellest nooremad õpilased. Uurides praegustelt kümnenda klassi õpilastelt, mida nemad arvavad tuutorprogrammist ja kuidas see neid aitas, jagunevad õpilased kahte leeri. Leidub õpilasi, keda programm ei aidanud. Peamisteks põhjusteks olid mentori vähene huvi ning iseenda tagasihoidlikkus ja natuke hirmunud olek uues koolis. Valdav enamus siiski arvab, et tuutorprogramm on kasulik nii uuele õpilasele kui ka tuutorile endale. Meeldis, et mentor tagas õpilasele turvatunde ja teadmise, et alati kui kümnendikul tekib mure või küsimusi on tal keegi, kes alati on nõus aitama ja jul-

gustama. Programm aitas uutel õpilastel kiiresti kohaneda ja harjuda uue kooliga. Samuti loodi sõprussidemeid vanemate õpilastega: tänu sellele muutus gümnaasiumis olek ühtsemaks ja kodusemaks.

Tuutoriprogramm oli minu jaoks oluline, sest sellega sain julgust rohkem juurde. Tuutorina peab olema julge ja suur suhtleja ning ise olen tagasihoidlik inimene. Programm aitas mul üle saada sellest hirmust. Lisaks sain juurde endale uusi sõpru, sest pidi palju koostööd tegema ning minu ja nooremate õpilaste vahel oli aktiivne suhtlus. Sain uusi kogemusi, mis kindlasti tulevad mulle kasulikuks tulevikus. Lisaks minu enda tuutor ei olnud minu jaoks abivalmis ja minuga ei suhelnud üldse: sellepärast

tahtsin saada tuutoriks ja aidata kasvõi natukene, et kümnendikel oleks kergem. (Liis)

Soovisin saada tuutoriks, kuna teadsin omast kogemusest, et uude kooli tulemine on üsnagi keeruline ja hirmutav. Minul oli oma tuutorist palju abi ja tahtsin, et minust oleks ka. Tuutorina tunnen ennast kasuliku ja vajalikuna. Mulle meeldib, et sain aidata kümnendikke kooli sisseelamisel. Olen loonud palju häid sõprussuhteid, arendanud endas suhtlemisoskust, julgust ning ka teadmisi oma koolist. Hästi vahva on ka see, et tuutori tegevusega ei toimu suhtlus ainult õpilastega, vaid ka õpetajatega, selle kaudu areneb hea meeskonnatöö oskus. Kindlasti jätkan ka sel aastal tegevust tuutorina.

Igavesti meie Merle

J. Taniloo

E. Raal

N. Tuisk

Viimased nädalad on olnud kurnavad meie kõigi jaoks. Segadus, ärevus, teadmatus - see ei tekita just turvatunnet ega head õhkkonda koolis käimiseks. Seega leidsime, et kuulujutud ja konfliktid ei vii meid kuhugi edasi, vaid ainult kahjustavad kooli mainet. Me ei soovi selle artikliga kedagi süüdistada ega kellegi peale näpuga näidata. Me tahame tänada Merle Ööpikut tema tehtud töö eest. Südamega tehtud töö eest. Soovime anda omapoolse väikese panuse selleks, et hoolivust ja tänulikkust üles näidata - tehke seda ka teie. Küsisime Merle Ööpiku käest, millisena jäävad talle meelde Tamme töötatud aastad ja millised oskused võtab ta siit endaga kaasa. Andsime sõna ka õpetajatele ja õpilastele, kelle südamesse on Merle sügava jälje jätnud.

Merle on meie koolis tegutsenud tänuväärset neli aastat. Mida paljud õpilased ehk ei tea, on tema eelnev karjäär hoopiski teadlase ja õppejõuna. See nõudis sügavaid erialasi teadmisi, analüüsivõimet ja ka õpetajageeni. Merle oli oma karjääriredelil edukas ja miski ei takistanud jätkamist, kuid ometi pugest hinge mingi rahulolematust. "Ma tahtsin ühelt poolt rakendada olemasolevaid teadmisi ja oskusi, aga veel midagi huvitavat ja arendavat kogeda ning kandideerin õppealajuhatajaks kooli, mida alles käivitama asuti. Väljakutsete osas ei tulnud pettuda: hakkasin looma süsteeme ja tutvuma põnevate inimestega, õppima uusi programme ja keskkondi, sõnastama kontseptsioone, koolituma ja koolitama." Merle tegeles lugemisega ning enda kui juhi arendamisega. See tõi kaasa varahommikul algavad ja hilisõhtuni kestvad tööpäevad. Selle eest palub ta perekonnalt andeks. "Põnev oli! Lõpp oli väga ootamatu ja tunnistamatu, et ka valusalt ebaaus, sest panustasin tõesti südamest. Elu läheb ometi edasi ja kaasa viingi selle hindamatu kogemuse, uued teadmised, veel raudsemad närvid ja noorte inimeste ehk päris elu keskel olemise tunde."

Kustumatud mälestused ja hindamatud hetked

Ilusaid kogemusi ja mälestusi Tamme inimeste keskel töötades kogunes palju. Mõned neist olid seotud õpilaste edusammudega või eduka lõpetamisega. Merle meenutab vestluseid õpetajatega, mis avasid mõlemapoolselt uusi horisonte. Üritustest olid suuremateks väljakutseteks viimase koolikella kõned. "Eelmisel kevadel peetu meeldis neist mulle endale kõige rohkem. Lõpuaktuste meeolu nautisin ka, päeva lõpuks olin alati väsinud, aga kuidagi rahulolev."

Ilusad kogemused ja mälestused on ka meie õpilastel ja õpetajatel. Õpilasesindusele oli Merle kui teine ema. "Ta käis alati naeratusena ja rütm jalgade all mööda koridori. Ta kuulas alati ära kõigi mured ja probleemid ning püüdis neile iga hinna eest ka lahendust leida. Muretses alati hästi armsalt õpilaste pärast, nagu oma laste eest." Õpetaja Urmas Tokko esimesed sõnad Merle kirjeldamiseks olid töökas ja rõõmsa huumoriga. Head huumorit ja sõnamängulisi fraase mainisid teisedki õpetajad. Merit Luigele tulid tabavad väljendid kohe keelele, nagu alati: "Kirg on ehk esimene sõna, mis mulle seostub Merlega õppeala-

juhatajana. Kirg arendada õpetamist meie koolis sisuliselt ja kaasaegseid teaduslikke suundumusi arvestades. Kirg, millega ta valutas südant oma õpilaste ja nende toimetamise pärast. Kirg lüüa kaasa erinevates lustakates ja tõsisetes ettevõtmistes. Arvan, et Merle on õppealajuhatajana olnud aus, sirge seljaga ja samas mõistev. Kõike parasjagu."

Heily Soosaar võrdles Merlet Kunksmooriga: "Väga suures ühenduses loodusega, natuke omamoodi, erineb massist ning teab alati väga hästi, mida ta teeb. Ta on väga hea südamega, aidates ja ravitsedes inimesi. See, kuidas ta mitmeid asju sõnastab, on tabav ja ilma ilustamata: täpselt nii, nagu tegelikult ongi!"

Meie tee tähtede sekka

Merle suur panus kooli arengusse ja toimumisse ei jäänud märkamata kellelgi. "Olen Merlet esimesest koos töötamise päevast peale imetlenud. Eeskujuks olevaid omadusi on mitmeid, ent kõige enam ehk tõuseb esile Merle võime olla probleemi või mõistatuse lahendamisel lausa maagiline. Ma ei mäleta ühtegi hetke, mil Merle oleks öelnud, et miski on võimatu."

Ükskõik, kui fantastilisena mingi lahendus ka alguses tundus, mõne aja möödudes tuli Merle kastist väljastpoolt nopitud ideega lagedale ja töötav süsteem oligi loodud,” meenutab Helina Harro. Küsime, mille üle Merle ise kõige uhkem on, sest uhkuseks on põhjust rohkem kui kuhjaga. “Minu kreedo oli eelkõige õpetajatele toeks olla,” arvas ta. “Ma ütlesin ikka: “Ma olen siin Teie pärast!”. Mõnuses töökeskkonnas jõuab rahuliku ja rahuloleva õpetaja töö ka õpilasteni ja mõnusat Tamme õhustikku on kiidetud. See hea õhustik ei ole muidugi ainult minu kujundatud, aga ma tunnen, et mingi kübeke sellest on vahest ka minu teene.” Tõepoolest, Tamme gümnaasium on tuntud oma hea sisekliima poolest. Juhtkond ja õpetajad on vastutulelikud ega moodusta nii-öelda diktaatorlikku valitsust, kes üritaks õpilasi ohjes hoida või vaataks nende arvamusest mööda. Esimesed päevad peale direktori kirja saabumist tundusid paljudele selle sisekliima lõhkunud olevat, sambad olid mõranenud. Kooli peal käisid sosinad, vahetusid ärevad pilgud. Esimest korda oli see ilus kodune kliima vihmane ja udune. Siis saabus aga uus kiri, mis teatas, et direktor vastab terve

kooli ees tekkinud küsimustele ja reageerib murele, mis paljudel mõttes mõlkus. See näitas, et tegelikult ei ole sambad täiesti katki. Meie arvamus loeb endiselt, me oleme kõigest hoolimata üks suur pere. Ain Tõnisson võrdles olukorda lahutusega, mis kirjeldas toimuvat väga tabavalt. See on raske kõigile, kuid eelkõige asjaosalistele endile. Siinkohal soovime panna kõigile südamele, et see eriline õhustik on meie kõigi koostöö tulemus. Olgem tänulikud Merle unustamatule panusele ja jäägem seda ikka edasi kandma.

Pöörduvad tuuled

Nagu öeldakse, siis tulevik ei ole kunagi kindel. Kuhu liigume meie, kuhu liigub Merle, seda näitab vaid aeg. Esialgu võtab Merle aga aega puhkuseks. “Enne uusi võimalusi teen Mirrile pai ja veedan aega oma kõige toredama perega. Võib-olla lähen isegi välismaal õppivale pojale külla. Rõõmu teeb mõte, et ma saan rahulikult vaadata ja kuulata, kuidas kevad tuleb.” Kolleegid Merlet ei unusta ning kavatsevad temaga kindlasti edasi suhelda. “Mul ei ole mingit plaani Merlega enam mitte kohtuda või

juttu ajada, maailma asju arutada ja vajadusel lahendada või, miks mitte, ka mingil kujul või moel koos töötada,” sõnas Helina Harro. Ka Merit Luik avaldas lootust, et juba varsti võtavad nad mõnusa tassikese teed ja jätkavad vestlust sealt, kus see viimati pooleli jäi. Oleme Merlele kõige eest nii tänulikud, et seda on raske sõnadesse panna. Tundeid on tohutult palju. Jääme tema toime-tusi koolis südamest igatsema. Siiski ei ole tegemist lõpuga. Seda usub ka Merle ise ning jääb ootama kõiki taaskohtumisi. “Kolleegid! Ootan Teid juuli teises pooles külla. Teeme minu maakodus ühe mõnusa äraolemise ja nostalgitseme pisut. Teie kingitud tulbisibulatest tulnud õisi siis ei näe, aga mõned sääsed luban enne valmis aretada. Õpilased! Te olite kõik mu lemmikud! Mingu Teil elus hästi! Ja ter-vitame, kui peaksime kogemata tänaval kohtuma, eks ju!”

Pühendame siirad tänusõnad kõigile, kelle kaasabil artikkel valmis: Helina Harro, Merit Luik, Heily Soosaar, Urmas Tokko, õpilasesindus, Karl Pütsepp, ülejäänud Tamme Lehe toimetuse ja muidugi loo kangeline Merle Ööpik.

Horoskoop

KAALUD

Kui kodus on liiga palju teha ja tahaksid magama minna, kuid siiski on töö vaja valmis saada, pane mängima oma lemmikartist ja tantsi ennastunustavalt, seejärel mine magama, ära piina ennast! Küll see töö saab ka kunagi tehtud.

SKORPION

Koolistress ja väsimus ei mõju sulle hästi ning need mõjutavad su keskendumisvõimet ja positiivset mõtlemist. Sa ei ole ainus. Pikenda oma uneaega ja rõõmusta väikeste asjade üle. Samuti proovi teistele rõõmu valmistada, et ka neil oleks midagi, millest rõõmu tunda.

AMBUR

Viimasel perioodil tekkiv eufooriatunne võib kiiresti vahetuda õigluse otsimise ja kahtlustustega. Selleks et kõik õigesse perspektiivi tagasi tuua, soovitan kinno minna ja ära vaadata "Tõde ja õigus".

KALJUKITS

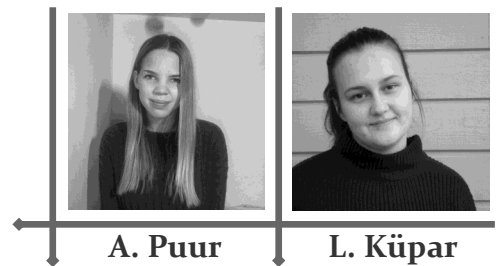
Motivatsioonipuudus vaevab sinu südant ja võtab ära igasuguse viitsimise olla produktiivne. Pea vastu! Nädalavahetus on lähedal, siis saad puhata.

NEITSI

Elada võib kahte moodi: üks on nõndaviisi, justkui miski poleks ime. Teine on see, et kõik meid ümbritsev on imeline. Märka ja tunne rõõmu saabuvast kevadest

KALAD

Kevadtuul on ära puhunud su keskendumisvõime ja kevad on pugenud südamesse. Ära jäta selle tõttu midagi tegemata. Küll jõuad ka kooli kõrvalt aega muudeks toimetusteks

JÄÄR

Tundub, et kõik ootavad sinult midagi. Soovitan sul teha kõik, mida Sina vajad, mõtle tulevikule: kindlasti oled seal Sina, teistel on oma elu.

SÕNN

Ära viska tänaseid toimetusi homse vana. Pingete vähendamiseks pead kõik koolitööd ära tegema õigeaegset või veel parem, tee need võimaluse korral varem ära, et edaspidi oleks lihtsam ja saaksid nautida kevadet.

KAKSIKUD

Kevadväsimus võib tabada sind ootamatult, kuid ära lase end morjendada. Võta endale aega, võiks mõelda ka nutiseadmetevabale päevale.

VÄHK

Tunned muret, et lühikese aja jooksul on sul liiga palju kohustusi ja see võib tekitada sinus meelehämi. Sellele on olemas lahendus, kirjuta tähtsuse järjekorras paberile üles asjad, mis vajavad tegemist. See annab sulle hea ülevaate ja samuti muudab sind rahulikumaks.

LÕVI

Suveootus ja kevade lõhn muudavad sind ülitundlikuks, kuid positiivseks. Ürita märgata hädasolijaid, ka väike naeratus võib kellegi päeva muuta..

VEEVALAJA

Talve möödumine tekitab sinus frustratsiooni, on oht muutuda pirtsakaks. Selle leevendamiseks tee kodutööd paar päeva enne valmis ja tarbi vett, võimalusel ka maga piisavalt.